

GEZICHTEN DIE SPREKEN

“ik ken ze natuurlijk allemaal”, zo begint huisarts Gert Wielink als ik hem vraag naar de achtergrond van zijn reeks portretten. Toch kiest hij ervoor om uitsluitend de foto's te laten zien. Geen achtergrondverhalen, geen verwijzingen of namen, zelfs geen voornamen bij de foto's. De portretten moeten het werk doen. In dat opzicht is Gert een echte fotograaf die foto's de verhalen laat vertellen.

In de afgelopen pakweg twee en een half jaar maakte hij foto's van ruim honderdvijftig mannen uit zijn huisartsenpraktijk. Aan het eind van een consult, niet meer dan een halve minuut en zonder toeters of bellen. Een TL balkje in zijn onderzoeksruijnte volstond als lichtbron en het crèmekleurig behang als achtergrond. De reeks foto's in dit boek is een hommage aan zowel de pure fotografie als aan de vertrouwensvolle relatie tussen huisarts en patiënt. Een goed portret ontstaat altijd in het samenspel van fotograaf en geportretteerde. De natuurlijke houding en de oorspronkelijk blik van degene die gefotografeerd wordt, bepalen het welslagen van een foto. In een studio, op straat bij een straatportret van een onbekende en ook, zoals bij Gert, in de spreekkamer van de huisarts.

Bladerend door het boek zie ik de selectie van krachtige en sprekende 'koppen'. Foto's van mensen die zichzelf durven te tonen, rustig, soms met een glimlach of juist een ernstig gezicht, een andere keer met meer dan gemiddelde flair. Ondanks dat ik de personen niet ken, vorm ik me een beeld van ze. Het gaat te ver om te zeggen dat je met één foto iemands karakter kent, maar ik zie wel steeds 'een eigen gezicht'. Er is geen enkel ander lichaamsdeel dat zo kenmerkend is voor een persoon als het gezicht. Als we iemand tegenkomen is het gezicht het eerste waar we naar kijken, de eerste oogopslag communiceert en toont vaak een emotie. De filosoof Levinas ging zelfs zo ver dat hij beweerde dat al onze menselijkheid in het gezicht schuilt. Op de foto's van Gert ontmoeten we de mensen ook naturel, doordat ze zich op hun gemak lijken te voelen en omdat hij geen specifieke inscenering vraagt van zijn 'modellen'. Daarmee krijgen de foto's een zekere puurheid of echtheid en worden ze 'sprekend'. Het gaat niet om de glamour, het esthetische van iemands buitenkant. Als zodanig past dit boek in de hedendaagse beeldcultuur waarin het begrip identiteit een belangrijke rol speelt. Door selfies en foto's uit de alledaagsheid en door het delen op 'social media' wordt dat begrip veelal vluchtig (en luchtig) ingevuld. Voor een meer diepgaandere beschouwing van het begrip identiteit zijn boeken als dit belangrijk. Mede door de typologische benadering, 'mensen uit een plattelandsgemeente in de Achterhoek', heeft de serie ook een documentaire waarde.

Dat lag aanvankelijk allemaal niet zo in de bedoeling van Gert Wielink. Na jarenlang met een analoge camera hobbymatig gefotografeerd te hebben vormde de aanschaf van een nieuwe digitale camera de aanleiding voor een opfriscursus fotografie. Eenmaal de smaak te pakken, volgden er cursussen gericht op de inhoudelijke kant van de fotografie. Voor de opdracht 'maak een portret' fotografeerde Gert, verbonden als 'wielerdokter' aan de JumboVisma wielerploeg,

Bram Tankink. Het krachtige portret oogstte veel bijval en zo werd de opdracht uitgebreid tot 'maak een serie portretten' met als gevolg de fraaie 'sprekkamerportretten' die nu in dit boek zijn verenigd bij het afscheid als huisarts. De hobby fotografie is in de loop van de jaren uitgegroeid tot een professionele uiting en werkwijze. Gert vertelt me dat het in de geneeskunde belangrijk is om, in velerlei opzichten, goed naar je patiënten te kijken. Door dat geoefende oog ligt er nu een prachtig fotoboek voor me, als een eerbetoon aan 'zijn mensen' én aan de portretfotografie.

Peter van Tuijl, fotograaf en fotocoach [januari 2022]